

Referanser: BM 14 og 15/97, BM 28/07, KM 08/97, KM 08/01, KM 07/07, KM 17/16

Arkivsak: 22/00348-1

Adgangen til å legge vekt på samlivsform ved tilsetting

Sammendrag

Åpen folkekirkes medlemmer på Kirkemøtet har meldt en sak til Kirkemøtet 2022 om at «Den norske kirke skal slutte å benytte seg av unntaket i likestillings- og diskrimineringslovverket».

I dag benytter enkelte kirkelige tilsettingsorganer den adgangen til forskjellsbehandling på grunn av homofil samlivsform som følger av likestillings- og diskrimineringsloven § 9. Kirkerådet bes ta stilling til om det nå skal sendes på høring en sak som tar opp spørsmålet om det ikke lenger skal være tillatt å legge vekt på homofilt samliv ved tilsetting i Den norske kirke. Et utkast til høringsnotat er vedlagt saksorienteringen.

Saken har læremessig karakter selv om den like mye gjelder et ordningsspørsmål, og den skal forelegges Bispemøtet etter at en eventuell høring er gjennomført. Deretter kan Kirkerådet ta stilling til om saken skal legges frem for Kirkemøtet.

Hvis Kirkerådet ikke ønsker å sende saken på høring nå, kan Kirkerådet vurdere om temaet som er reist i meldingen av sak, kan følges opp på en annen måte. Kirkerådet kan i stedet sende saken til Bispemøtet for at Bispemøtet skal vurdere de læremessige og ordningsmessige sidene av saken, herunder vigslingspraksis, før Kirkerådet ev. sender saken på høring. Et annet alternativ kan være at Kirkerådet nå, blant annet i lys av forhold som meldingen av sak peker på, oppfordrer tilsettende organer i Den norske kirke til å være bevisst de strenge kravene som etter likestillings- og diskrimineringsloven må være oppfylt for å kunne vektlegge homofil samlivsform ved tilsetting, og til å vurdere hver enkelt tilsettingssak konkret.

Det fremmes ikke forslag til vedtak.

Forslag til vedtak

Skriv inn teksten her.

1 Innledning

Temaet i denne saken er om tilsettingsorganer i Den norske kirke, for eksempel menighetsråd, kirkelige fellestråd og bispedømmeråd, ikke lenger skal kunne legge vekt på homofil samlivsform ved tilsetting.

Saken har bakgrunn i at Åpen folkekirkes leder ved brev 7. oktober 2021 til Kirkerådet har meldt en sak til behandling i Kirkemøtet i 2022:

På vegne av Åpen folkekirkes 39 medlemmer i Kirkemøtet fremmes sak til Kirkemøtet i 2022 om at Den norske kirke skal slutte å benytte seg av unntaket i likestillings- og diskrimineringslovverket.

I forlengelsen av en omtale av Kirkemøtets vedtak i KM 07/07 (*Tilsetjing og vigsling i Den norske kyrkja av homofile i partnerskap. Konsekvensar av fråsegna frå Lærenemnda 2006*) sies det i brevet følgende:

Det er fortsatt ulike syn på ulik tilsettingspraksis innad i rettssubjektet og blant ulike arbeidsgivere i Den norske kirke på fellestråds- og menighetsrådsnivå. Kirkelige arbeidsgivere har fremdeles anledning til å benytte seg av unntakene i lovverket og diskriminere homofile prester ved tilsettinger, noe de også gjør i praksis. I lys av vigselsvedtakene i 2016 og 2017 og holdnings- og arbeidsmiljørapporten «Å være en sak», mener vi i Åpen folkekirke at det er nødvendig at Kirkemøtet gjør en ny behandling og tar stilling til hvorvidt Den norske kirke som trossamfunn skal følge loven og likebehandle alle arbeidstakere, eller om det fortsatt skal være mulig å benytte seg av unntaket og fortsatt kunne diskriminere.

Kirkerådet må ta stilling til om saken skal sendes på høring til berørte instanser nå, og et utkast til høringsnotat er vedlagt saksorienteringen.

Saken reiser spørsmål av læremessig karakter selv om den like mye handler om hvilke følger en læremessig vurdering skal få. Når en høring ev. er gjennomført, vil saken derfor forelegges Bispemøtet i tråd med kirkeordningen § 28 fjerde ledd. Deretter kan Kirkerådet ta stilling til om saken skal legges fram for Kirkemøtet.

For at saken skal kunne behandles på Kirkemøtet i 2022, må Bispemøtet behandle den i sitt mai-møte. Kirkerådet bes derfor vurdere om det skal avsettes tid til et ekstraordinært kirkerådsmøte etter at høringen er gjennomført, og før Bispemøtet får saken i mai. Uten et slikt møte vil det ikke bli rom for at det samlede Kirkerådet, i lys av høringen, vedtar den nærmere innrettingen av saken som sendes Bispemøtet. I så fall må det bli Kirkerådets arbeidsutvalg som i medhold av delegasjonsreglementet § 5 første ledd vedtar foreleggingssaken, jf. der «en sak av prinsipiell betydning [som] av tidsmessige grunner *ikke kan* behandles av Kirkerådet».

Kirkerådet bes særskilt vurdere om saken er godt nok utredet til å kunne sendes på høring. Hvis Kirkerådet ikke ønsker å sende den på høring nå, kan Kirkerådet vurdere om temaet som er reist i meldingen av sak, kan følges opp på en annen måte.

Kirkerådet kan i stedet sende saken til Bispemøtet for at Bispemøtet skal vurdere de læremessige og ordningsmessige sidene av saken, herunder forholdet til Kirkemøtets vedtak fra 2007, vedtaket i liturgisaken fra 2016 og vigslingspraksis, før Kirkerådet eventuelt sender saken på høring. Uansett hvordan en høring avgrenses, har saken

en klar side til biskopens vigslingsmyndighet. Det kan derfor spørres om Bispemøtet i en tidlig fase av saken – og altså før en eventuell høring – bør koples inn for å vurdere både sakens læremessige og ordningsmessige sider nærmere.

Et annet alternativ kan være at Kirkerådet nå, blant annet i lys av flere forhold som meldingen av sak peker på, oppfordrer tilsettende organer i Den norske kirke og biskopene til å være bevisst de strenge kravene som etter likestillings- og diskrimineringsloven må være oppfylt for å kunne vektlegge homofil samlivsform ved tilsetting, og til å vurdere hver enkelt tilsetnings sak konkret.

2 Hovedpunkter i utkastet til høringsnotat

Rettslige rammer

Den klare hovedregelen etter lov 16. juni 2017 nr. 51 om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) er at det ikke er tillatt å forskjellsbehandle på grunn av blant annet seksuell orientering. Ulovlig forskjellsbehandling omtales i loven som «diskriminering». Uttrykket «seksuell orientering» inkluderer både seksuell legning og seksuell praksis, blant annet homofil samlivsform. Loven har i § 9 en unntaksbestemmelse som på nærmere vilkår tillater forskjellsbehandling på grunn av blant annet homofil samlivsform ved tilsetting i Den norske kirke når dette har en tilstrekkelig, læremessig begrunnelse.

Det må legges til grunn at Kirkemøtet har myndighet til å fastsette at det ikke lenger skal være tillatt å legge vekt på homofilt samliv ved tilsetting i hele trossamfunnet Den norske kirke, ikke bare i rettssubjektet Den norske kirke.

Bakgrunn og status i dag

Dagens ordning eller praksis i Den norske kirke er uttrykt i KM sak 07/07. Vedtaket tok konsekvensen av at Lærenemnda i 2006 var delt i vurderingen av homofilt samliv i partnerskap. Kirkemøtets vedtak åpnet for at tilsettingsorganer i Den norske kirke konkret kan ta stilling til om homofilt samliv skal vektlegges ved tilsetting og vigsling. Vedtaket i 2007 innebar en endring sammenlignet med det som fulgte av Kirkemøtets vedtak i KM sak 08/97. Den viktigste endringen i 2007 var at det ikke lenger var ett offisielt kirkelig syn i form av en felles rådgivning fra Bispemøtet og Kirkemøtet om ikke å vigsle og tilsette personer som levde i ordnet homofilt samliv.

Liturgisaken fra 2016 og 2017 dreide seg om vigsel av likekjønnede, og Kirkemøtet vedtok at det i alle kirkens menigheter skal være rom for dette. Samtidig ble det gitt særskilte reservasjonsordninger for prester og andre kirkelige tilsatte med hensyn til medvirkning ved den kirkelige handlingen. Kirkemøtet ga uttrykk for at det fortsatt skulle være to legitime, teologiske syn i spørsmålet om likekjønnet ekteskap, og begge synene skulle fortsatt skulle gis rom og komme til uttrykk i kirkens praksis, se vedtaket i sak KM 17/16.

Antakelig vil den læremessige vurderingen av homofilt samliv i all hovedsak være den samme i dag som i 2007. Det betyr også at lærebedømmingen vil følge de samme skillelinjene i begrunnelse og konklusjon i spørsmålet om homofilt samliv – innenfor likestillings- og diskrimineringslovens rammer – skal være til hinder for tilsetting i kirken.

Presiseringer og avgrensinger

Forslaget i høringsnotatet til en mulig ny bestemmelse retter seg mot forskjellsbehandling av søkere på grunn av «homofilt samliv», forstått som

likekjønnet ekteskap eller registrert partnerskap. Spørsmål om homofilt eller heterofilt samboerskap tas ikke opp.

En slik eventuell bestemmelse vil gjelde ved tilsetning i alle kirkelige stillinger. Det vil være vanskelig å begrunne at den bare skal gjelde for vigslede stillinger. Bestemmelsen bør dessuten være avgrenset til tilsetning, slik at en biskop ikke skal ha plikt til å vigsle eller gi tjenestebrev til en person i homofilt samliv.

Oppsummering og forslag til alternative løsninger

For at forskjellsbehandling på grunn av samlivsform ved tilsetning i Den norske kirke skal være lovlig, må forskjellsbehandlingen ha en læremessig begrunnelse. Det er på det rene at tilsettingsorganer i Den norske kirke i dag har rettslig adgang etter likestillings- og diskrimineringsloven til å vektlegge samlivsform ved tilsetning, i alle fall for vigslede stillinger der den som vigsles, gir et formelt løfte knyttet til kirkens læregrunnlag.

Spørsmålet er om Kirkemøtet skal videreføre de gjeldende rammene for lovforankret forskjellsbehandling ved tilsetning, som har bakgrunn i Kirkemøtets vedtak fra 2007, eller om praksis skal endres, slik at det ved tilsetninger ikke lenger skal være rom for å praktisere det ene synet på homofilt samliv, som i dag er et mindretallssyn.

Det kan legges til grunn at Kirkemøtet vil kunne stramme inn tilsettingspraksis, uten at en går bort fra utgangspunktet om at det eksisterer to teologisk legitime syn på det underliggende lærespørsmålet. Betydningen av et vedtak knyttet til tilsettingspraksis er at det praktiske handlingsrommet snevres inn på dette konkrete området.

Dersom en ønsker å sperre for forskjellsbehandling begrunnet i homofil samlivsform ved tilsetning i hele trossamfunnet, kan det være naturlig å ta inn en ny bestemmelse i kirkeordningen, og den kunne utformes langs disse linjene:

Ved tilsetninger i Den norske kirke er det ikke adgang til å påberope seksuell orientering i form av homofilt samliv hos en søker som grunnlag for lovlig forskjellsbehandling i medhold av § 9 i lov 16. juni 2017 nr. 51 om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven).

Dersom Kirkemøtet ønsker å avgrense en slik bestemmelse til bare å gjelde i rettssubjektet Den norske kirke, vil det være mer naturlig å plassere den i personalreglementet for Den norske kirke.

Et alternativ til at Kirkemøtet vedtar en slik direkte bindende bestemmelse, kan være at Kirkemøtet treffer et tilsvarende vedtak i form av en anbefaling, eller en *retningslinje*, til tilsettingsorganene.

3 Økonomiske/administrative konsekvenser

Kirkerådets forslag vil i seg selv ikke ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser, men det vil få konsekvenser for tilsettingspraksis i trossamfunnet Den norske kirke.

Vedlegg

Utkast til høringsnotat om adgangen til å legge vekt på samlivsform ved tilsetning i Den norske kirke

Utkast til høringsnotat

Adgangen til å legge vekt på samlivsform ved tilsetting

1 Innledning

Kirkerådet sender med dette på høring en sak der hovedspørsmålet er om tilsettingsorganer i Den norske kirke, for eksempel menighetsråd, kirkelige fellesråd og bispedømmeråd, ikke lenger skal kunne legge vekt på homofil samlivsform ved tilsettinger.

Saken har bakgrunn i at Åpen folkekirke ved brev til Kirkerådet 7. oktober 2021 har meldt en sak til Kirkemøtet:

På vegne av Åpen folkekirkes 39 medlemmer i Kirkemøtet fremmes sak til Kirkemøtet i 2022 om at Den norske kirke skal slutte å benytte seg av unntaket i likestillings- og diskrimineringslovverket.

I brevet heter det blant annet (våre kursiveringer):

Den norske kirke har gjennom beslutninger og initiativ de siste årene gjort store framskritt når det gjelder anerkjennelse og behandling av LHBT+.

(...)

Vedtakene som ble gjort på Kirkemøtet i 2007 er fortsatt gjeldende når det gjelder muligheten til å diskriminere *søkere som er gift med en av samme kjønn* til *vigslede stillinger* i Den norske kirke.

(...)

Det er fortsatt ulike syn på ulik tilsettingspraksis innad i rettssubjektet og blant ulike arbeidsgivere i Den norske kirke på fellesråds- og menighetsrådsnivå. Kirkelige arbeidsgivere har fremdeles anledning til å benytte seg av unntakene i lovverket og diskriminere homofile prester ved *tilsettinger*, noe de også gjør i praksis. I lys av vigselsvedtakene i 2016 og 2017 og holdnings- og arbeidsmiljørapporten «Å være en sak», mener vi i Åpen folkekirke at det er nødvendig at Kirkemøtet gjør en ny behandling og tar stilling til hvorvidt *Den norske kirke som trossamfunn* skal følge loven og likebehandle alle arbeidstakere, eller om det fortsatt skal være mulig å benytte seg av unntaket og fortsatt kunne diskriminere.

Åpen folkekirke ønsker derfor å melde en sak til Kirkemøtet 2022, hvor det legges opp til at Kirkemøtet skal vedta at Den norske kirke som trossamfunn skal slutte å benytte seg av unntakene i likestillings- og diskrimineringslovverket.

Kirkerådet forstår meldingen av sak fra Åpen folkekirke slik at den knytter seg til forskjellsbehandling av «søkere som er gift med en av samme kjønn» i forbindelse med «tilsettinger» i «vigslede stillinger» i «Den norske kirke som trossamfunn». Disse presiseringene og avgrensingene blir tatt opp nærmere nedenfor i punkt 4, etter at det er redegjort for hovedpunkter i de rettslige rammene i punkt 2 og en beskrivelse av bakgrunn og status i Den norske kirke i dag i punkt 3.

Høringsnotatet skisserer i punkt 5 en mulig, konkret bestemmelse om at det ikke lenger skal være tillatt å legge vekt på homofilt samliv ved tilsetning i Den norske kirke. Bestemmelsen kan tas inn i relevant regelverk, for eksempel i kirkeordningen.

Åpen folkekirke har som nevnt meldt saken til behandling i Kirkemøtet. Den reiser, etter Kirkerådets oppfatning, spørsmål av læremessig karakter selv om den like mye handler om hvilke følger en læremessig vurdering skal få. Når høringen er gjennomført, vil saken derfor forelegges Bispemøtet i tråd med kirkeordningen § 28 fjerde ledd. Deretter kan Kirkerådet ta stilling til om saken skal legges fram for Kirkemøtet.

2 Kort om rettslige rammer

2.1 Likestillings- og diskrimineringsloven

Den klare hovedregelen etter lov 16. juni 2017 nr. 51 om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) er at det ikke er tillatt å forskjellsbehandle på grunn av blant annet seksuell orientering. Ulovlig forskjellsbehandling omtales i loven som «diskriminering». Lovens hovedbestemmelse i § 6 første ledd første punktum har følgende ordlyd:

Diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene er forbudt.

Med «seksuell orientering» siktes det til homofile, lesbiske og bifile. Seksuell orientering inkluderer både seksuell legning og seksuell praksis, blant annet homofil samlivsform. Vernet gjelder i prinsippet også heterofile, men har størst praktisk betydning for homofile.

Loven gjelder på alle samfunnsområder – blant annet ved utlysning og ansettelse, jf. §§ 2 og 29. Unntaksbestemmelsen som det allerede er vist til, lyder slik (kursivert her):

§ 9. Lovlig forskjellsbehandling

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet i § 6 når den

- a) har et saklig formål
- b) er nødvendig for å oppnå formålet og
- c) ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles

I arbeidsforhold og ved valg og behandling av selvstendig næringsdrivende og innleide arbeidstakere er direkte forskjellsbehandling på grunn av kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk bare tillatt hvis denne egenskapen har avgjørende betydning for utøvelsen av arbeidet eller yrket, og vilkårene i første ledd er oppfylt.

Unntaksbestemmelsen må ses i sammenheng med bestemmelsen om når det er tillatt å innhente opplysninger om samlivsform. Slik innhenting er bare aktuelt der

det etter § 9 er adgang til å vektlegge opplysningene, se særlig § 30 annet og tredje ledd (kursivert her):

Innhenting av opplysninger om etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse og *samlivsform* er likevel tillatt hvis opplysningene har avgjørende betydning for utøvelsen av arbeidet eller yrket.

Innhenting av opplysninger om søkerens *samlivsform*, religion eller livssyn er tillatt hvis *virksomheten har som formål å fremme bestemte livssyn eller religiøse syn*, og arbeidstakers stilling vil ha *betydning for å gjennomføre formålet*. Dersom slike opplysninger vil bli krevet, må dette oppgis i utlysningen av stillingen.

Disse lovbestemmelsene har hatt de samme innholdsmessige grunntrekkene over lang tid, til tross for at de har blitt flyttet på i lovverket. Det betyr at også tidligere lovforarbeider er relevante for forståelsen av dagens regler. Ot.prp. nr. 79 (2008–2009) gir relativt omfattende veiledning som er relevant for rekkevidden av unntaksbestemmelsen i § 9 for trossamfunn:

Saklig formål – religiøst begrunnet

Utvalget [NOU 2008: 1 *Kvinner og homofile i trossamfunn*] anfører at det stilles krav om saklighet for at forskjellsbehandlingen skal være lovlig. Dersom forskjellsbehandlingen er religiøst begrunnet har forskjellsbehandlingen et saklig formål. For at en handling kan sies å være religiøst begrunnet, må det være tale om *forhold* som har nær sammenheng med selve religionsutøvelsen, dvs. praktiseringen av religionen. Hva som skal anses som religionsutøvelse er et lærespørsmål begrunnet i det enkelte trossamfunns lære.

Trossamfunn kan ikke vilkårlig stille krav om kjønn eller samlivsform (ved ansettelse). Etter EUs likestillingsdirektiv og rammedirektiv, må kravet om kjønn eller samlivsform være et "regulært og avgjørende ervervsmessig krav". Kravet må være regulært ut fra trossamfunnets egen praksis selv for sentrale religiøse stillinger og kan ikke brukes til å unnlate å ansette en person som trossamfunnet av andre grunner ikke ønsker å ansette. Det er imidlertid ikke nødvendig at kravet må stilles konsekvent – regulært er et svakere uttrykk enn konsekvent. Det vil således neppe være i strid med direktivene at enkelte menigheter eller biskoper stiller kravet mens andre ikke gjør det innenfor samme trossamfunn.

Det må avgrenses mot handlinger begrunnet i fordommer mot homofile og stereotype oppfatninger om kvinner og kjønnsroller som ikke er religiøst forankret. Det samme bør i utgangspunktet gjelde praksis, kultur eller tradisjon i trossamfunnet. (...)

Utvalget mener at det ikke bør stilles krav om enighet i trossamfunnet om en fortolkning av den religiøse læren. Dette innebærer at trossamfunn seg i mellom kan forstå lære- og trosspørsmål på ulikt vis. Samtidig betyr det også at det er rom for uenighet om lære- og trosspørsmål internt i et trossamfunn. Ifølge utvalget kan forskjellsbehandlingen anses som religiøst begrunnet og ha et saklig formål, selv om det ikke er enighet om disse spørsmålene innad i trossamfunnet. Det bør heller ikke kreves at fortolkningen har støtte blant et (bestemt) flertall i trossamfunnet. Den norske kirke vil dermed kunne begrunne forskjellsbehandling av homofile også etter vedtaket på Kirkemøtet i

2007, siden kirken uttrykkelig mener at det er en kirkelig begrunnelse for begge standpunkter. (...)

I høringen framgår det at det kan være en kompliserende faktor at slike lære- og trosspørsmål kan variere så vidt mye innenfor det samme trossamfunnet. Det er lite forutsigbart for dem som eventuelt rammes av en forskjellsbehandling og kan så tvil om det faktisk er et religiøst lærespørsmål. *Hamar biskop* mener at lesbiske og homofile arbeidssøkeres behov for forutsigbarhet taler for en særlig begrenset unntaksadgang i bispedømmer hvor det allerede er åpnet for å ansette homofilt samlevende i partnerskap til prestetjeneste. *Møre bispedømmeråd* fremhever muligheten for at lokal tradisjon og forståelse i enkelte lærespørsmål kan variere, og dermed gi ulik praksis i slike spørsmål.

Departementet vil bemerke at forskjellsbehandlingen ikke må være vilkårlig, men være religiøst begrunnet. Det er nødvendig for å unngå at religionsfriheten blir brukt som grunnlag for forskjellsbehandling i tilfeller der det egentlig er andre forhold som har vært avgjørende (Ot.prp. nr. 79 (2008-2009) *Om lov om endringer i arbeidsmiljøloven, likestillingsloven, diskrimineringsombudsloven og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven* side 40–41).

Som det går frem ovenfor, er det ikke krav til en særskilt læremessig oppslutning i Kirkemøtet for en lovlig videreføring av praksis. Kirkerådet legger til grunn at så lenge Kirkemøtet ønsker å gi rom for praktiske ordninger som avspeiler et teologisk mangfold i folkekirken, vil domstolene neppe overprøve denne vurderingen fra kirkens øverste læreorgan. At Kirkemøtet har truffet et vedtak som berører lærespørsmålet, er altså et sentralt moment i den rettslige vurderingen. Dette gjelder også der den læremessige bedømmelsen til et mindretall ivaretas i form av et flertallsvedtak.

2.2 Kirkemøtets læremyndighet i dag

Innenfor rammene av likestillings- og diskrimineringsloven er altså Kirkemøtets vedtak fra 2007 (KM sak 07/07) med på å definere hvilken mulighet arbeidsgivere i Den norske kirke har til å forskjellsbehandle på grunn av homofilt samliv ved tilsetning. Dette vedtaket gir en tydelig, læremessig begrunnelse for eventuell forskjellsbehandling.

I 2007 hadde Kirkemøtet neppe formell myndighet til å binde trossamfunnet i det aktuelle lærespørsmålet. Frem til grunnlovsreformen i 2012 var det antakelig bare Kongen som øverste kirkestyre som hadde formell myndighet til dette i medhold av den tidligere Grunnloven § 16. Kongen var også øverste arbeidsgiver for prestene. Liturgimyndigheten som fra 1990-tallet var delegert fra Kongen til Kirkemøtet – først enkeltvis, så generelt fra 2006 – omfattet ikke dette spørsmålet. Og selv om biskopene gjennom tjenesteordningen § 1 var gitt tilsynsfullmakter i læreforvaltningen, var dette formelt sett på vegne av Kongen som kirkestyre og i lys av eventuelle rammer Kongen stilte opp innenfor læregrunnet i Norske Lov 2-1.

Fra mai 2012 ble Kongens særskilte kirkestyre avviklet, og Kirkemøtet ble tydelig etablert som det øverste læreorganet i trossamfunnet. I den nye trossamfunnsloven § 12 første ledd er denne myndigheten bekreftet og kommet klarere til uttrykk enn tidligere.

Slik Kirkemøtets vedtak fra 2007 er innrettet – med rom for begge syn, reiser ikke den nevnte endringen av Kirkemøtets myndighet noen nye tolkningsspørsmål av selve vedtaket. Det spørsmålet som må stilles og besvares i saken her, er hvilken rekkevidde Kirkemøtets læremyndighet nå har innenfor trossamfunnet. Kirkerådet kan identifisere i alle fall tre relevante aspekter for vurderingen.

Det første aspektet gjelder forholdet til de enkelte menighetene eller soknene. Kirkemøtet har læremyndighet i og på vegne av hele trossamfunnet (Prop. 130 L (2018–2019) side 228 og 261). Dette kan også ses i lys av at soknet ikke kan løses fra Den norske kirke, jf. trossamfunnsloven § 11 første ledd. Kirkemøtet kan utøve læremyndigheten på en måte som har bindende virkning for menighetene. Dette gjelder også lærevedtak som griper inn i rammene for soknets utøvelse av sin rolle som arbeidsgiver. Et lærevedtak knyttet til homofilis spørsmålet er ikke her prinsipielt annerledes enn når Kirkemøtet treffer bindende vedtak i liturgisaker.

Et annet aspekt er forholdet til biskopens tilsyns- og vigslingsmyndighet. Også biskopens myndighet – som har en selvstendig karakter – må i prinsippet finne sted innenfor rammer Kirkemøtet som øverste læreorgan stiller opp.

Det tredje aspektet er Bispemøtets særlige rolle i læresaker og de særskilte beslutningsreglene i kirkeordningen § 28 fjerde og femte ledd. Her har Kirkemøtet bundet seg til å forelegge saker av læremessig karakter for Bispemøtet og til en særskilt måte å gi Bispemøtets tilråding vekt i saker av læremessig karakter. Dette siste skjer ved at uenighet utløser et krav til kvalifisert flertall i Kirkemøtet for å kunne treffe et gyldig lærevedtak.

Kirkerådet legger til grunn at Kirkemøtet har myndighet til å fastsette at det ikke lenger skal være tillatt å legge vekt på homofilt samliv ved tilsetting i hele trossamfunnet Den norske kirke, ikke bare i rettssubjektet Den norske kirke.

3 Bakgrunn og status i dag

3.1 Innholdet i Kirkemøtets vedtak fra 2007

Som nevnt er dagens ordning eller praksis i Den norske kirke uttrykt i saken KM 07/07 *Tilsetjing og vigsling i Den norske kyrkja av homofile i partnerskap. Konsekvensar av fråsegn frå Lærenemnda 2006*. Vedtaket lyder i sin helhet slik:

1. Kyrkjemøtet har merka seg at ei samla Lærenemnd understrekar det reformatoriske prinsippet om Skrifta som øvste norm for det kyrkja lærer, òg i etiske spørsmål knytte til homofilt samliv. Samtidig konstaterer Kyrkjemøtet at Lærenemnda, ut frå ei samla forståing av dei bibelske skriftene, er delt i vurderinga av homofilt samliv i partnerskap. Det er ikkje lenger like stor semje om premissane for vedtaka som gjeld homofile i partnerskap i vigsla teneste som det var i 1995 og 1997. Kyrkjemøtet finn det derfor vanskeleg å vidareføre som felles rådgiving det som var sagt i kyrkjemøtevedtaka frå 1995 og 1997.
2. Samtidig slår Kyrkjemøtet fast at det òg for framtida er kyrkjeleg grunngeving for ikkje å ordinere, vigsle, tilsetje eller gi tenestebrev til homofilt samlevande i partnerskap dersom biskop eller tilsetjingsorgan vurderer at det ikkje er i tråd med det som er kyrkja si lære og kyrkja sitt formål, og/eller av omsyn til aktuell(e) kyrkjelyd(ar).

3. Kyrkjemøtet understrekar at det i behandlinga av denne saka alltid har lagt til grunn at Den norske kyrkja er eit trussamfunn og derfor forstår ordningane sine for ordinasjon, vigsling, tilsetjing og tenestebrev som uttrykk for det trusgrunnlaget kyrkja har, òg når kyrkja har og praktiserer ulike syn i saker av slik karakter.
4. Kyrkjemøtet ber kvar einskild biskop om å ha ein føreseieleg praksis når det gjeld å ordinere/vigse og skrive ut tenestebrev til homofilt samlevande i partnerskap. Ein ber biskopane samrå seg om korleis dei handterer eventuell ulik praksis.
5. Kyrkjemøtet oppmodar alle organ som er involverte i tilsetjingsprosedyrar i kyrkja, om å leggje vekt på å finne gode og ryddige løysingar når ulike syn møtest i ei sak. Kyrkjemøtet vil be alle tilsetjingsorgan med ansvar for tilsetjing i stillingar som krev ordinasjon/vigsling, om å vere tydelege nok ved utlysing og i tilsetjingsprosedyren på kva som gjeld med omsyn til samlivsform. Ingen organ bør tilsetje i stillingar som krev ordinasjon eller vigsling, utan at det er avklart om biskopen vil gi vedkomande tenestebrev. Det gjeld særleg når bispeembetet ikkje er representert i tilsetjingsorganet.
6. Lærenemnda avgrensa sjølv mandatet sitt. Såleis er det ikkje gjort greie for alle dei etiske utfordringane ved homofilisaka i fråsegna frå nemnda. Det er viktig for den vidare samtalen om dette spørsmålet i kyrkja at det vert arbeidd meir med bibelmaterialet og med samlivsspørsmål i kultur- og samfunnsperspektiv. Kyrkjemøtet ber Bispemøtet ta initiativ til eit slikt arbeid.
7. Kyrkjemøtet vil framheve at det er viktig å halde fram dialogen om denne saka lokalt og sentralt i kyrkja, med dei frivillige organisasjonane og i møte med andre kyrkjesamfunn. Denne saka grip på ulike måtar direkte inn i kvardagen til mange kyrkjemedlemmer, og Kyrkjemøtet kjenner den uroa som mange kjenner på når det gjeld deira plass i kyrkja. Til liks med Ungdommens kyrkjemøte vil Kyrkjemøtet sterkt oppmode leiarar i kyrkja og i kristelege organisasjonar om å arbeide kontinuerleg med haldningar og kommunikasjonsformer, slik at kyrkjelege fellesskap kan kjennast opne, tydelege og inkluderande.

Vedtaket punkt 4 har adresse til biskopene, mens punkt 5 er rettet til de tilsettende organene, både i soknet og de den gang statlige bispedømmerådene.

Bakgrunnen for vedtaket var Lærenemndas uttalelse fra 2006 (*Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken i sak reist av Møre biskop*), som viste at det ikke lenger var den samme læremessige enigheten som det hadde vært om lag ti år tidligere (KM sak 08/97). Det er ikke rom her for å gå inn på enkelthetene i den utviklingen som hadde funnet sted, men det kan vises til Lærenemndas uttalelse og Kirkerådets gjennomgang i saksorienteringen i sak KM 07/07 side 8–16.

Denne utviklingen i læremessig bedømmelse av homofilt samliv var bakgrunnen for at flertallet på seks av elleve biskoper i Bispemøtet i 2007 uttalte:

I sin uttalelse fra 2006 konkluderer halvdelen av Lærenemndas medlemmer, innbefattet et flertall av biskopene, med at homofilt samliv i registrert partnerskap må anerkjennes. I Lærenemndas uttalelse gis en utførlig teologisk

begrunnelse for begge syn i homofilisaken. I og med Lærenemndas uttalelse fra 2006 befinner vi oss følgelig i en situasjon hvor begge syn i homofilisaken må sies å ha læremessig begrunnelse og legitimitet i kirken.

Når det gjelder den læremessige begrunnelse for at homofilt samliv i registrert partnerskap bør anerkjennes av kirken, vises det til Lærenemndas uttalelse.

Bispemøtets flertall vil understreke at når det ikke anser homofilt samliv for å være en hindring for vigsling eller tilsetning i vigslende stillinger, gjelder dette homofilt samliv i registrert partnerskap.

Lærenemnda og biskopene i vår kirke har et særlig ansvar for å bedømme lærespørsmål på grunnlag av den evangelisk-lutherske lære. Kirkemøtet har Lærenemnda og biskopene som sine teologisk sakkyndige, uten selv å være et læreorgan. Det er dermed ikke lenger rimelig grunnlag for at Kirkemøtet gjennom vedtak skal søke å binde de instanser i vår kirke som er betrodd ansvaret med å vigsle og tilsette i vigslende stillinger – biskopene og kirkelige rådsorganer – slik at disse må legge ett syn i homofilisaken til grunn for sin forvaltningspraksis.

Det følger av det synet som er redegjort for ovenfor, at Bispemøtets flertall også anser det ”gamle” synet i homofilisaken for å ha kirkelig legitimitet, slik at dette med rette kan legges til grunn for biskopers og tilsettingsorganers forvaltningspraksis. Begge syn i homofili-spørsmålet må ha rom i vår kirke, både i menighetene, blant vigslende og andre medarbeidere, i de kirkelige rådene og blant biskopene. Bispemøtet vil understreke at ingen statlig lovgivning eller lovtolkning kan tvinge biskopene til å vigsle homofile i partnerskap eller tvinge tilsettingsorganene til å foreta tilsetning av disse.

Å leve med to syn i homofilispørsmålet og ulik forvaltningspraksis når det gjelder vigsling og tilsetning av homofile i registrert partnerskap, kan sette samhold og fellesskap i vår kirke på alvorlig prøve. Situasjonen krever vilje til åpenhet og dialog. Det må fortsatt arbeides med homofili-spørsmålet i lys av Skriften og kirkens læregrunnlag. Flertallet finner likevel at kirkens enhet i bekjennelsens forstand kan bevares i denne situasjonen. Kirkens enhet er en gave som gis kirken gjennom evangeliet og den rettferdiggjørende tro på Jesus Kristus. At evangeliet forkynnes rent og sakramentene forvaltes rett, er grunnlaget for kirkens enhet (CA art. VII). Kirken er fellesskap i tro og etterfølgelse forpliktet på Skriften (sak BM 28/07).

Fjerde avsnitt i flertallsuttalelsen må ses i lys av at Kirkemøtet i 1997 hadde støtte for sitt syn i et enstemmig vedtak i Bispemøtet. Enigheten i Bispemøtet var knyttet til det ordningsmessige, og Bispemøtet hadde ulikt syn i det underliggende lærespørsmålet, se BM 14 og 15/97.

3.2 Vedtaket fra 2007 – hva bestod endringen i, og hva betød vedtaket den gangen?

Dagens ordning, nedfelt i 2007-vedtaket, innebar en endring fra vedtakene truffet av Kirkemøtet i 1995 og 1997 med støtte fra et samlet Bispemøte. Vedtaket fra 2007 må derfor leses og tolkes i lys av bakteppet den gangen. Vedtaket til Kirkemøtet fra 1997 er viktig som en referanse også fordi forslaget fra Åpen folkekirke innebærer en speilvendning av vedtaket fra 1997 i form av samme innretning, men med motsatt innhold.

Kirkemøtets vedtak fra 1997 (sak KM 08/97 *Arbeidsrettslige konsekvenser av Kirkemøtets vedtak om homofilt samliv og kirkelig tjeneste*) lyder slik:

1. Kirkemøtet viser til sitt vedtak i sak 15/95 punkt 1: "Kirkemøtet finner ikke at det er gitt tilstrekkelig overbevisende teologiske grunner for at Den norske kirke kan endre sin nåværende praksis med hensyn til tilsetting av personer som lever i homofilt samliv."

Bispemøtet har tatt konsekvensen av dette ved å si at "kirken gjennom sine besluttede organer har tatt et standpunkt som er å betrakte som kirkens offisielle syn, i den forstand at dette legges til grunn for kirkens felles ordninger".

3. Kirkemøtet finner at personer som lever i homofilt samliv ikke kan inneha kirkelig tjeneste som vigslet prest, diakon eller kateket.

4. Kirkemøtet ber biskopene i sin embetsutøvelse og forvaltningsorganene i sin tilsettingspraksis legge disse synspunkt til grunn.

5. Også når det gjelder øvrige kirkelige stillinger som i hovedsak har forkynnende, undervisende og/eller liturgiske funksjoner, vil Kirkemøtet anbefale at ansettende organer legger foran nevnte hovedsynspunkt til grunn. Kirkemøtet slutter seg videre til Bispemøtets forståelse for at tilsettings saker "kan arte seg forskjellig ut fra de lokale forhold og at spørsmålet om tillit og om enhet eller en mulig splittelse i de respektive miljøer kan bedømmes ulikt fra sted til sted".

6. Kirkemøtet legger til grunn at Den norske kirke er et trossamfunn og må kunne bygge på nåværende praksis uten å komme i konflikt med gjeldende lovverk innen arbeids- eller forvaltningsrett.

Sammenligner en vedtaket fra 1997 med vedtaket fra 2007, går det frem at den viktigste endringen i 2007 ble at det ikke lenger var ett offisielt kirkelig syn i form av en felles rådgivning fra Bispemøtet og Kirkemøtet om ikke å vigsle og tilsette personer som levde i ordnet homofilt samliv. Denne typen rådgivning fra Kirkemøtet, som altså ble brukt i 1997, har vært omtalt som *Kirkemøtets retningslinjemyndighet*, jf. sak KM 08/01 *Myndighetsrelasjoner i Den norske kirke*.

I ordningsmessig forstand betød vedtaket fra 2007 at det ikke lenger var en klar forventning om at biskopene og rådsorganer med tilsettingsmyndighet skulle anvende det lovbestemte unntaket knyttet til en slik praksis. Den gangen var unntaket nedfelt i den daværende arbeidsmiljøloven. Men det skulle samtidig fortsatt være kirkelig adgang til å påberope lovens unntakshjemmel der dette regionalt og lokalt var ansett som teologisk best begrunnet. Det ble altså rom for å la begge syn komme til uttrykk i praksis, istedenfor at flertallets syn skulle gi seg uttrykk i en felles praksis.

Vedtaket fra 2007 omtaler entydig kun stillinger som krever vigsling. Klarest kommer denne rammen frem i vedtakets punkt 5. 1997-vedtaket hadde i tillegg en anbefaling som rettet seg mot tilsetting i «øvrige kirkelige stillinger som i hovedsak har forkynnende, undervisende og/eller liturgiske funksjoner», jf. vedtakets punkt 5.

Kirkemøtet var i 2007 klar over at møtet ikke hadde et rettslig grunnlag for å formelt nekte bispedømmerådene eller soknet som arbeidsgiver å anvende lovens unntakshjemmel. I 2007 var Kirkemøtet som nevnt verken øverste arbeidsgiverorgan for presteskabet eller øverste læreorgan i trossamfunnet.

Vedtaket fra 2007 innebar altså at Kirkemøtet «opphevet» sin klare tilrådning fra 1997 og fastslo at det for fremtiden ville bli opp til det enkelte tilsettingsorganet – også for soknet – å vurdere det læremessige spørsmålet og hvilke følger det skulle ha.

3.3 Den læremessige bedømmingen av homofilt samliv i dag

Kirkerådet viser – slik Kirkemøtet gjorde i 2007 – til den ovennevnte uttalelsen fra Lærenemnda i 2006, se særlig de samlede resonnementene fra nemndsmedlemmene på side 87–99, oppsummeringen på sidene 128–136 samt særuttalelsen fra ni av medlemmene på side 137. Henvisningene knytter seg til den trykte utgaven.

Liturgisaken fra 2016 og 2017 dreide seg om vigsel av likekjønnede, og Kirkemøtet vedtok at det i alle kirkens menigheter skal være rom for dette. Samtidig ble det gitt særskilte reservasjonsordninger for prester og andre kirkelige tilsatte med hensyn til medvirkning ved den kirkelige handlingen. Kirkemøtet ga uttrykk for at det fortsatt skal være to legitime, teologiske syn i spørsmålet om likekjønnet ekteskap, og begge synene skulle fortsatt skulle gis rom og komme til uttrykk i kirkens praksis, se vedtaket i sak KM 17/16, der det i punkt 2 heter:

Kirkemøtet viser til tidligere vedtak som understreker at uenighet i dette spørsmålet teologisk bedømt ikke er av en slik karakter at det gudstjenestelige og sakramentale fellesskapet i Den norske kirke må brytes. Begge syn på likekjønnet ekteskap kan derfor gis rom og komme til uttrykk i kirkens liturgiske ordninger, undervisning og forkynnelse.

Antakelig er den læremessige vurderingen av homofilt samliv i all hovedsak den samme i dag som i 2007. Det betyr også at lærebedømmingen vil følge de samme skillelinjene i begrunnelse og konklusjon i spørsmålet om homofilt samliv – innenfor likestillings- og diskrimineringslovens rammer – skal være til hinder for tilsetting i kirken. Spørsmålet som tas opp nå, er om Kirkemøtet skal vedta en bindende føring for praksis i tilsettingsorganer i Den norske kirke, slik at homofilt samliv ikke kan vektlegges i tilsettingssaker.

4 Presiseringer og avgrensinger

4.1 Forskjellsbehandling av personer på grunn av homofilt samliv

Kirkerådets forslag nedenfor til en eventuell ny bestemmelse, se punkt 5, retter seg mot forskjellsbehandling på grunn av «homofilt samliv». Det er ment å dekke forskjellsbehandling av søkere som er gift med en av samme kjønn, og dessuten søkere i registrert partnerskap.

Når det i vedtaket fra 2007 dreier seg om partnerskap, er det fordi registrert partnerskap var den eneste ordnede samlivsformen som den gangen var åpen for likekjønnede. Ekteskapsloven ble gjort kjønnsnøytral først fra 1. januar 2009. I sakens innramming var det forutsatt homofilt samliv i registrert partnerskap. Dette ble for ordens skyld presisert av Bispemøtes flertall, jf. også ovenfor:

Bispemøtets flertall vil understreke at når det ikke anser homofilt samliv for å være en hindring for vigsling eller tilsetning i vigslede stillinger, gjelder dette homofilt samliv i registrert partnerskap (sak BM 28/07).

Sivil status for samlevende var altså ikke noe eksplisitt tema i saken – drøftelsene forutsatte registrert partnerskap. Inndelingen gift/ugift samliv reiser egne problemstillinger, som ikke følger skillelinjen heterofile/homofile par, og dette spørsmålet tas ikke opp her.

4.2 Kategorier av stillinger

Som nevnt omtaler vedtaket fra 2007 entydig kun stillinger som krever vigsling, mens 1997-vedtaket også inneholdt en anbefaling rettet mot «øvrige kirkelige stillinger som i hovedsak har forkynnende, undervisende og/eller liturgiske funksjoner». Den offentlige utredningen NOU 2008: 1 *Kvinner og homofile i trossamfunn* omtaler også slike stillinger med henvisning til Kirkemøtets vedtak i 1997:

Kirkemøtet anbefalte at kravet til samlivsform også ble lagt til grunn i forhold til andre stillinger som i hovedsak har forkynnende, undervisende og/eller liturgiske funksjoner. Dette gjelder for eksempel klokkere og kirketjenere. Det samme gjelder antakelig også ansatte i barnehager, daglig ledere, menighetssekretærer, barne- og ungdomsarbeidere og organister i den grad de har forkynnende, undervisende og/eller liturgiske funksjoner. Dette gjelder derimot antakelig ikke kirkegårdsbetjening, rengjøringspersonale samt rent merkantilt eller administrativt personale (side 56).

Innsnevringen til vigslede stillinger i 2007 fremgår også av Bispemøtets uttalelse og Kirkerådets saksorientering. Den kan forstås i alle fall på to måter. Én mulig tolkning er at Kirkemøtet samt Bispemøtet og Kirkerådet bevisst ikke ønsket å mene – i alle fall ikke å uttrykke – noe om annet enn de vigslede stillingene. En annen tolkning er at Kirkemøtet frarådet at lovens unntak skulle påberopes for annet enn prestestillinger og de tre vigslede stillingsgruppene i soknet – underforstått der vedkommende biskop og tilsettingsorgan for soknet mener homofilt samliv er relevant av teologiske grunner, og da er til hinder for vigsling og tilsetning i stillinger som krever vigsling.

Kirkerådets forslag til mulig bestemmelse er ikke eksplisitt avgrenset til å gjelde vigslede stillinger, men dette har ingen praktisk betydning. Hvis Kirkemøtet bestemmer at det ikke skal være adgang til å forskjellsbehandle ved tilsetning i en vigslet stilling, er det vanskelig å se at det skal finnes en tilstrekkelig, læremessig begrunnelse for å vektlegge homofil samlivsform ved tilsetning i andre kirkelige stillinger. Hvis derimot dagens ordning med rom for to syn i tilsettingspraksis skal videreføres, er det et relevant spørsmål hvilke stillinger dette skal gjelde for, se om dette i punkt 5.

4.3 Biskopens vigslingsmyndighet og tjenestebrev

Visse stillinger forutsetter biskopens vedtak om vigsling, jf. tjenesteordning for biskoper § 8 første ledd, som lyder:

Biskopen beslutter om ordinasjon til prestatjeneste og vigsling til andre kirkelige tjenester, etter i samtale å ha funnet kandidatene skikket for

tjenesten, og forretter så ordinasjons- eller vigslingshandlingen etter forordnet liturgi.

De andre kirkelige tjenestene eller stillingene det er tale om å vigsle til, er diakon, kateket og kantor. Det er mest vanlig å snakke om ordinasjon til prestetjeneste, men også her kan uttrykket vigsling brukes.

Ordinasjon og vigsling skjer ved innledningen til kirkelig tjeneste. Både biskopens godkjenning og den liturgiske seremonien skjer bare én gang. Men forutsetningen for å vigsles eller ordineres, er at den som skal vigsles eller ordineres (ordinanden), allerede er tilsatt i en stilling. Kirkerådet viser til tjenesteordning for biskoper § 8 fjerde ledd som slår fast at «[i]ngen kan ordineres eller vigsles uten å være tilsatt i en ordnet kirkelig stilling som krever slik ordinasjon eller vigsling».

Dette betyr at for dem som ikke allerede er vigslet eller ordinert, vil tilsettingen måtte skje med forbehold om at biskopen treffer vedtak om vigsling eller ordinasjon. I personalreglementet for Den norske kirke § 18 første ledd heter det om tilsetting av prest at «ved tilsetting av person som ikke er ordinert, må det tas forbehold om ordinasjon». Knyttet til tiltredelsen heter det i tjenesteordning for menighetsprester § 5 at «person som tilsettes i prestestilling uten tidligere å være ordinert, kan ikke tiltre stillingen før ordinasjon er skjedd etter forordnet liturgi». Det samme har kommet til uttrykk i tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for henholdsvis diakoner, kateketer og kantorer, som alle tre har en likelydende § 5 som fastslår som et «tilsetningsvilkår» at «tilsetting skjer med forbehold om vigsling og at biskopen gir tjenestebrev». Den generelle bestemmelsen om tjenestebrev – for prester gjerne omtalt som kallsbrev eller kollas – står i tjenesteordning for biskoper § 9. Vilkåret om tjenestebrev er – motsatt av vigsling – ikke ansett som et absolutt rettslig vilkår for tilsetting. Dette har, i alle fall historisk, en side til at en annen biskop har kunnet treffe vedtak om vigsling, men har ikke kunnet utstede tjenestebrev før kandidaten har tiltrådt en stilling.

Biskopens vedtak om vigsling er endelig – også der vedtaket går ut på ikke å godkjenne, jf. tjenesteordning for biskoper § 8 fjerde ledd om at «vedtak om ordinasjon eller vigsling kan ikke påklages».

Det er altså en nær sammenheng mellom tilsetting og vigsling. Meldingen av sak fra Åpen folkekirke reiser bare spørsmål om tilsetting, og dette høringsnotatet tar ikke opp spørsmålet om eventuell binding av biskopens vigslingsmyndighet eller myndighet til å gi tjenestebrev. Da disse spørsmålene ble vurdert av Kirkemøtet i 1997 og 2007, omfattet sakene også spørsmålet om vigsling til stillinger der dette er et krav. En kan si at dette var mer naturlig når temaet var om det skulle legges skranker for når vigsling kunne finne sted. Slik saken nå er innrettet, er problemstillingen den motsatte.

Temaet nå ville eventuelt være om det skal være en plikt for den enkelte biskop å vigsle en ellers kvalifisert person – selv om dette skjer mot biskopens syn i det underliggende læremessige spørsmålet om homofilt samliv. Kirkerådet vil ikke foreslå en slik plikt til å vigsle. Det fremmes heller ikke forslag om plikt til å gi tjenestebrev. Åpen folkekirkes melding ber heller ikke om noen av delene.

For prester inneholder tjenesteordning for biskoper § 8 første ledd en slik bestemmelse:

Etter anmodning fra den som fungerer som biskop, kan en annen vigslet biskop forrette ordinasjon til prestedtjeneste. Sistnevnte vurderer i slike tilfeller kandidatens skikkethet og treffer beslutning om ordinasjon.

Selv om vi ikke har egne, tilsvarende bestemmelser for de andre vigslede tjenestene, legger Kirkerådet til grunn at biskopen også for disse har en tilsvarende adgang i dag. Og selv om den aktuelle biskopen ikke benytter seg av adgangen til å anmode en annen biskop, vil altså en vigslingskandidat kunne søke stilling i et annet bispedømme og bli vigslet der til kirkelig tjeneste.

5 Oppsummering og forslag til mulig regel

I denne saken møtes teologien og jussen. For at forskjellsbehandling på grunn av samlivsform ved tilsetning i Den norske kirke skal være lovlig, må forskjellsbehandlingen ha en læremessig begrunnelse.

Det er på det rene at tilsettingsorganer i Den norske kirke i dag har rettslig adgang etter likestillings- og diskrimineringsloven til å vektlegge samlivsform ved tilsetning, i alle fall for vigslede stillinger der den som vigsles, gir et formelt løfte knyttet til kirkens læregrunnlag.

Spørsmålet er om Kirkemøtet skal videreføre de gjeldende rammene for forskjellsbehandling ved tilsetning, som har bakgrunn i Kirkemøtets vedtak fra 2007, eller om praksis skal endres, slik at det ved tilsetninger ikke lenger skal være rom for å praktisere det ene synet på homofilt samliv, som i dag er et mindretallssyn.

Kirkerådet legger til grunn at Kirkemøtet vil kunne stramme inn tilsettingspraksis, uten at en også på generelt grunnlag går bort fra at det eksisterer to teologisk legitime syn i det underliggende lærespørsmålet, men viser også til punkt 2 i KM 17/16, som blant annet sier at begge syn på likekjønnet ekteskap «kan derfor gis rom og komme til uttrykk i kirkens liturgiske ordninger, undervisning og forkynnelse». Konsekvensen av en eventuell innstramming i tråd med forslaget fra Åpen folkekirke, er at det på ett praktisk felt – tilsettingspraksis – blir en endring.

Dersom en ønsker å sperre for forskjellsbehandling på grunn av homofil samlivsform ved tilsetning i hele trossamfunnet, kan det være naturlig å ta inn en ny bestemmelse i kirkeordningen. Den kan for eksempel plasseres i kapittel 6 «Forskjellige bestemmelser», og den kunne utformes langs disse linjene:

Ved tilsetninger i Den norske kirke er det ikke adgang til å påberope seksuell orientering i form av homofilt samliv hos en søker som grunnlag for lovlig forskjellsbehandling i medhold av § 9 i lov 16. juni 2017 nr. 51 om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven).

Dersom en ville avgrense bestemmelsen til bare å gjelde i rettssubjektet Den norske kirke, kunne det være mer naturlig å plassere den i personalreglementet for Den norske kirke.

Kirkerådet vil også peke på at Kirkemøtet, i stedet for å vedta en slik direkte bindende bestemmelse, kunne velge å treffe vedtak i form av en anbefaling, eller en *retningslinje*, til tilsettingsorganene.

Hvis dagens ordning skal videreføres, er det – også i lys av 2007-vedtaket uklarhet – mest naturlig at det blir opp til det enkelte tilsettingsorganet å vurdere hvilke

stillinger som omfattes av lovens unntaksbestemmelse. Dette er et rettslig spørsmål som det i siste instans blir opp til domstolene å vurdere.